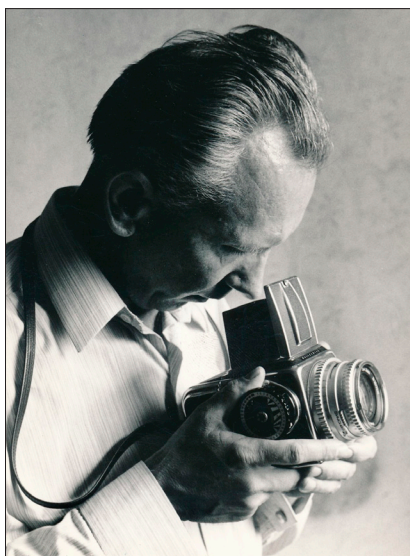

MILENKO PEGAN (1925 – 2005) - MF FZJ, EFIAP

Milenko Pegan (1925 – 2005)

Življenjepisni podatki

Rojen je bil 15. novembra 1925 v Sv. Filomeni pri Modriči v Bosni, kjer je služboval njegov oče. Prav zaradi očetove službe je v mladosti večkrat menjal kraj bivanja. Osnovno šolo je obiskoval v sosednji Gorici, gimnazijo v Gorici, Ljubljani in Novem mestu, maturiral je v Beogradu. Po končani gimnaziji je v letu 1946 obiskoval Geodetsko vojaško akademijo v Beogradu in se po končanem šolanju zaposlil v Geografskem inštitutu Jugoslovanske ljudske armade v Beogradu.

S fotografijo se je srečal že v času šolanja na vojaški akademiji v Beogradu. Svoje fotografsko znanje je izpopolnjeval v času službovanja v Splitu, med leti 1951 in 1956, kjer je bil dejaven član Fotokluba Split. Tam se je tudi začel udeleževati fotografskih natečajev in leta 1953 prejel tudi svojo prvo nagrado - diplomu na »III. republiški razstavi fotografije« v Splitu.

Leta 1956 je bil službeno premeščen v Beograd, kjer je bil do leta 1959 član Fotokluba Beograd. Takrat začne svoja fotografska dela pošiljati tudi na mednarodne razstave.

Po predčasni upokojitvi leta 1959 se je vrnil domov v Novo Gorico. Tu je leta 1961 skupaj z drugimi fotografskimi navdušenci ustanovil Foto klub Elektra, katerega prvi predsednik je bil. Vendar je delo tega kluba po nekaj letih zamrlo. Toda Peganova želja po druženju z drugimi fotografskimi somišljeniki je leta 1968 pripeljala do ustanovitve Foto kino kluba Nova Gorica. V tem letu so organizirali prvi klubski natečaj barvnih diapozitivov, z imenom »Pomlad 68«. Naslednje leto so sklicali ustanovni občni zbor in klub tudi uradno registrirali. Milenko Pegan je postal prvi predsednik tega kluba.

Bil je sodelavec revije Goriška srečanja, ki so začela izhajati leta 1966 v Novi Gorici. Za revijo je prispeval fotografsko prilogo »Primorski človek in njegov ambient«.

V letu 1969 je postal član Izvršnega odbora Foto kino zveze Slovenije.

Bil je med ustanovitelji prvega zamejskega foto kluba Skupina 75 in pobudnik pri ustanovitvi Foto sekcije v Tolminu. Vodil je številne fotokrožke po novogoriških osnovnih in srednjih šolah.

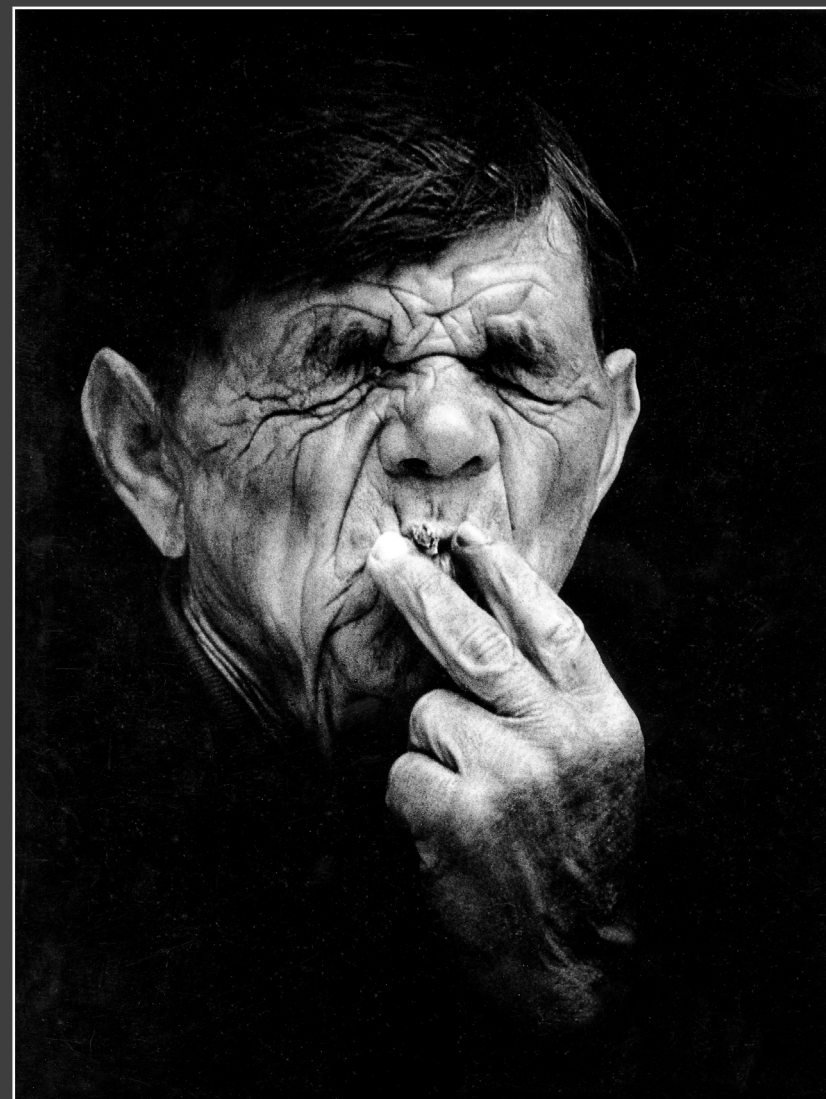
V svoji bogati fotografski karieri je pripravil številne samostojne razstave ter sodeloval na skoraj 500 mednarodnih razstavah na vseh kontinentih in na njih prejel preko 120 nagrad in priznanj. Bil je član številnih domačih in mednarodnih žirij.

Na osnovi fotografskih uspehov mu je leta 1975 Fotografska zveza Jugoslavije podelila naziv Mojster fotografije FZJ, v istem letu je dobil še naziv EFIAP Mednarodne zveze za fotografsko umetnost.

Milenko Pegan je umrl 31. oktobra 2005 na Pristavi pri Novi Gorici.

Občni zbor Foto kluba Nova Gorica mu je 19. decembra 1975 podelil naziv častni član.

Fotografska razstava MILENKO PEGAN (1925 – 2005) ob 50-letnici Foto kluba Nova Gorica

Galerija Kavarne in restavracije Pecivo Nova Gorica
23. november 2018 - 20. februar 2019

Izpoved mojstra fotografije Milenka Pegana

Mojster fotografije Milenko Pegan je bil vedno odprt za sodobne fotografske smeri. Posebno v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo težko najti fotografa, ki bi imel večji pregled nad fotografskimi dogajanji. Široko fotografsko znanje je bilo dragoceno za osebno ustvarjanje in za usmerjanje začetnikov. Peganove zasluge za razvoj razstavne fotografije v severnoprimerjski in sosednji goriški pokrajini so neprecenljive. Stalnica njegove umetniške poti je izjemna občutljivost in smisel za fotografsko izražanje. Peganovo ustvarjalno delo delimo na splitsko, beograjsko in novogoriško obdobje.

V poznem splitskem obdobju je že izoblikovan fotograf, o čemer pričajo fotografije Sončna preproga, Abstraktni motiv v peristilu (obe 1955), Praznik na vasi, Verige (obe 1956). V beograjskem obdobju (1956-1959) prvič poseže v jugoslovanski vrh. Področja ustvarjanja so življenjska fotografija (Diskusija na visoki ravni), fotografike (Človek in delo, Grafika) in grafični premiki (Pismonoša, 1958). Zadnje tri fotografije veljajo za prelomnico v razvoju slovenske fotografije. V zgodnjem novogoriškem obdobju (1959-1966) nadaljuje z beograjskimi eksperimenti. Na Goriškem gradu nastanejo znameniti Tihi koraki (tudi Avtoportret, 1959). Vzporedno snema krajine (Pokrajina 4 iz Čepovanske doline), detajle in arhitekturo.

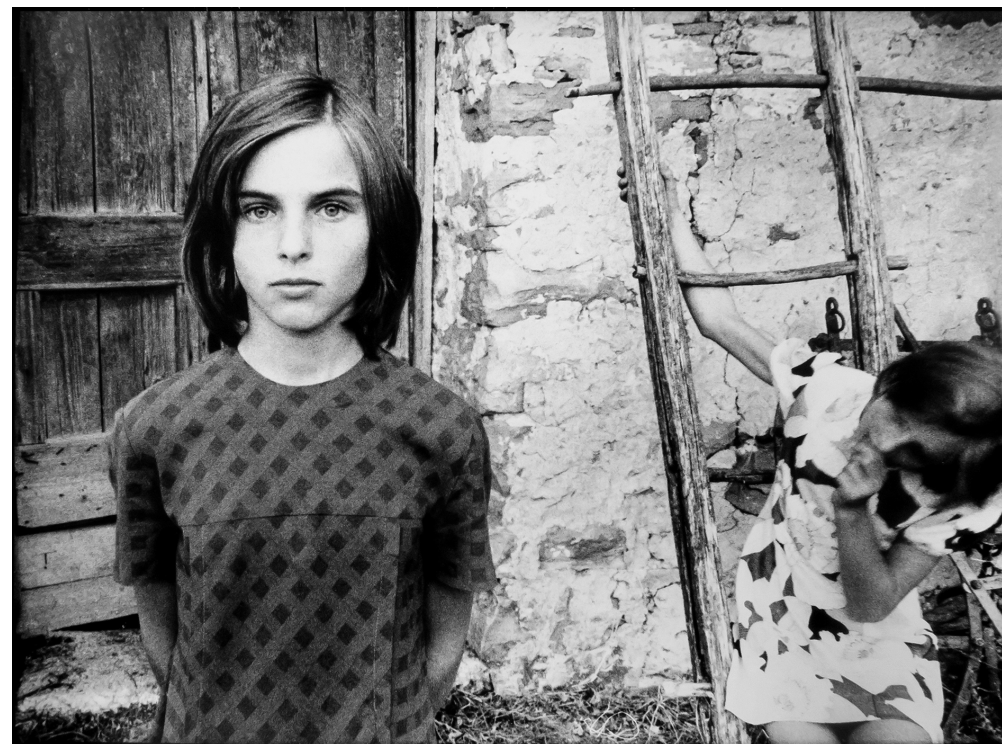
Peganovo sodelovanje z revijo Goriška srečanja, ki prične izhajati leta 1966, označujejo kot socrealistično obdobje. Pomenilo naj bi nazadovanje v njegovem umetniškem razvoju. Vendar je že posnetek Otožni zbor zadosten, da tega obdobja ne moremo označiti kot umetniško izgubljeno. V začetku sedemdesetih let doseže s portreti pretežno starejših ljudi umetniški zenit v črno-beli fotografiji. Na njih tako mojstrsko lovi dušo portretirancev, da jih kmalu prične imenovati psihološki portreti. Ločimo kmečki (Brazde, Poslednji dim, Dvojni portret, Skrbi I, Veseljak, Starost) in meščanski portret (Portret 73/2, Skrbi II, Strast, Obupana, Elita, Črne misli, Inflacija, Zrno, Portret v snegu). Lovi jih na črnem ozadju, ki najmanj duši nežne odseve človeške notranjosti. Peganova črna ozadja čez noč postanejo občla last slovenskih fotografov. Odzove se tudi na takrat modni širokokotnik: Vrh 5/9, Skrilje 6, Frtošca III, Trenta. V primerjavi z drugimi jugoslovanskimi fotografi njegovi portretiranci niso vidneje popačeni. Njihova odlika ostaja bogata paleta čustvenih stanj. Okolje vsebinsko in kompozicijsko osmišlja izraz portretiranca.

V letih 1977-1978 nastane cikel Mediteran, ki je fotoesej o otrocih v ozkih ulicah istrskih mest. Po desetletnem eksperimentiranju s širokokotnim panoramskim fotoaparatom, se v obdobju 1984-1985 zopet vrne k morju. Vešče izrablja panoramski fotoaparat, da na izviren in umetniško močan način upodablja istrske ulice. Podobno kot pri psiholoških portretih sonce nadomešča difuzna svetloba. Začel je z otroki (Zbor 55) in nadaljeval z odraslimi ljudmi. Sčasoma so osebe nadomestila črna okna in portoni. Nazadnje je obrnil fotoaparat navzdol, tako da so se gledalci skupaj z umetnikom dvignili nad kamniti tlak. Nadzemeljsko in nadčasovno ga opazujejo iz ptičje perspektive. Število zornih kotov je neskončno.

Premalo znano in popolnoma neovrednoteno je Peganovo gigantsko delo v barvni fotografiji. Vedno znova nas prepriča, da je edini slovenski fotograf, ki se je pogovarjal z barvami. Njegovi barvni cikli so Moj kraj, Človek v ambientu, Železo, Odsevi, Benetke, Ruj, Barvni premiki. V zadnjem nastopajo izostrene figure ob zmaknjenih, opazuje pa nas tudi mladenka z dvema obrazoma. Barvno tkivo je enakopraven ali celo prevladujoč nosilec umetniške moči. Priljubljena poteza je ponovitev iste ali sorodne barve.

Pegan je odkril svoje Benetke. Išče po stranskih ulicah. Z uporabo posebnega filma dobi časovno nevezane barve. Eden izmed viškov je portret BM 20. Barvi las in obleke sta navskrižno uglašeni z ozadjem. Protiutež figuri je tonsko in barvno poudarjeno omelo, ki z likovno naglasitvijo dobiva lastnost znaka.

Rafael Podobnik

Milenko Pegan - Višnjevik

Na naslovnici: Milenko Pegan - Poslednji dim

Vse fotografije v zgibanki in na razstavi hrani Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, fond PANG 1061/Milenko Pegan, t. e. 26 – 28

Izdal in založil Foto klub Nova Gorica ob 50-letnici (1968 – 2018)

Nova Gorica, november 2018

Naklada: 150 izvodov